Timişoara, 1895. Anul II. Nr. 171. Mercuri în 2 (14) August.

DREPTATEA

Apare în fie-care ḑi de lucru la amiaḑi.

Preţul 10 fl. pe an (pentru străinătate 37 frci.) — Numeri singuratici 5 cr. — Taesa de inserţiuni: 1 cm.□ 1 cr., plus 30 cr. timbru.

Redactor responsabil: Dr. George Candrea.

Redacţiunea şi Administraţiunea: Timişoara, cetate strada Zápolya (Temesvár, Festung, Zápolyagasse,) Nr. 41
Telefon (linia de stat Viena, Budapesta, Arad) Nr. 4.

Congresul din Bruxella.

Timișoara, 14 August n.

După congresul naționalităților ținut la 10 August în Budapesta s'a deschis eri în 13 congresul interparlamentar de pace din Bruxella. Ori-cât de mare ar fi deosebirea întrĕ ceea ce s'a întêmplat în capitala Ungariei și ceea ce se întêmplă acum în capitala Belgiei, — un lucru e mai pre sus de ori-ce îndoielă, că și un congres și celalalt au același scop: pacea.

În Bruxella s'au adunat representanții parlamentelor europene pentru ca împreună sĕ se consfătuiască asupra posibilității de a creá un juriu de pace internațional, căruia în viitoriu vor avè sĕ fie supuse toate conflictele mai scrioase dintrĕ diferitele state. Chiămarea acestui congres este deci: sĕ lucre din toate puterile, ca causele mari de divergență dintrĕ diferitele puteri sĕ fie tratate pe cale judecătorească.

E natural, că dacă congresul internațional de pace va ajunge la un resultat oare-care în nobila sa nisuință, atunci ar fi esclus, ca neînțelegerile cari se ivesc întrĕ state sĕ fie decise prin arme. Arma în casul acesta va fi înlocuită cu prudența și dreptatea.

Și tocmai în aceasta nobilă și humană nisuință zace marea însĕmnătate a congresului de pace, de oare-ce atunci când statele nu vor mai avè nevoie pentru ca sĕ aplaneze conflictele și certele iscate întrĕ ele prin armă, atunci aceasta devine de prisos. Cea mai deaproape consecuență a instituirei juriilor de pace ar fi în urmă o *desarmare generală*. Și atunci când aceasta desarmare generală va fi devenit fapt împlinit, se va împliní și visul de aur al membrilor congresului interparlamentar de pace, care e: *proclamarea păcii eterne*.

Nisuința aceasta este atât de ideală, în cât lumea care nu se poate emancipá din cătușele realității, o numește simplamente: utopie. Și într'adevĕr, omului modern, omului de la finea secolului al noauĕ-spre-ḑecelea îi este aproape imposibil de a se familiarisá cu ideia unei desarmări generale, — ca sĕ nu mai amintim de pacea eternă.

Dealtmintreni ideia aceasta nu e nouă. Poate cel mai classic representant al ei pe la finea secolului trecut este celebrul filosof din Königsberg, Kant. În scrierea sa foarte interesantă »Der ewige Friede«, dînsul stipulează condițiunile cari sunt neapĕrat de lipsă pentru-ca ideia »păcii eterne« sĕ se poată realisá.

De la Kant și până în ḑiua de aḑi a trecut un secol întreg, dar' în locul păcei eterne am vĕḑut desfășurându-se o serie întreagă de rĕsboaie nimicitoare. În ḑiua de aḑi Europa este o mare casarmă, pentru susținerea căreia popoarele își sacrifică avutul și sângele. An de an statele continentale cheltuesc preste ḑece miliarde pentru ca sĕ-și susțină armatele. Suma aceasta e atât de horendă, în cât popoarele nu pot nici pe departe atâta produce în cât sĕ acopere cheltuelile enorme pe cari le cere susținerea militarismului.

Dar' pe lângă sacrificiile pe cari popoarele trebue sĕ le aducă pentru susținerea unei păci înarmate, se mai detrag în același timp milioane de brațe muncitoare și încă într'un timp când ele sunt mai mult capabile de muncă. Este incalculabilă dauna ce trebue sĕ o sufere progresul și bunăstarea societății omenești din motivul detragerei atâtor forțe, cari toate ar putè sĕ lucre pe diferite terene, desvoltând o activitate binecuvêntată.

Nu trebue nici-o prevedere profetică pentru-ca sĕ putem cu siguranță constatá, că dacă pacea aceasta înarmată va ține încă multă vreme, atunci ea are sĕ devină ruinul popoarelor.

În timpul din urmă se pare că națiunile diferite se apropie tot mai mult de ideia, că de cât o pace care are sĕ fie mormêntul lor material, mai bine un rĕsboiu care foarte probabil va avè de urmare o desarmare generală. Sĕ prevină acest mare rĕsboiu ar fi chiămarea congresului de pace din Bruxella, că el îl va și preveni, este o întrebare care numai afirmá nu se poate. Mulți sunt de credința, care de altmintrenea o împărtășiá și Moltke, că rĕsboaiele sunt o necesitate pentru omenime. Nu este ací locul sĕ cercetăm, că în cât aserțiunea aceasta e adevĕrată; fapt e, că de cât o asemenea pace după cum ea ni-se presentă în ḑiua de aḑi, mai bine un rĕsboiu cu toate funestele lui urmări.

Bine înțeles, că venind la constatarea aceasta, noi nu voim sĕ preamărim rĕsboiul, șansele însĕ pentru o pace așa după cum o dorește congresul din Bruxella ni-se par atât de minimale, în cât abia credem că bunele și humanele intențiuni de cari este însuflețit congresul, se vor realisá într'un viitoriu apropiat.

Cu toate acestea nu se poate negá influința binefăcĕtoare, pe care congresul de pace din Bruxella o are asupra oamenilor de inimă, cari așteaptă cu atâta dor sĕ vadă scăpate popoarele de sarcinele pe cari le impune militarismul.

Pentru noi românii congresul acesta de pace mai are și însemnătatea, că ací se va pune pe tapet foarte probabil și cestiunea naționalităților din Ungaria. Antagonistii nostri au simțit aceasta, din care motiv dînșii au și plecat spre Bruxella într'un numĕr neobicinuit de mare. Întrĕ cei cari vor representá parlamentul unguresc la congresul de pace e Apponyi, Jokai Mor, Pázmándy Dénes etc.

Dacă preste tot cestiunea naționalităților ar vení la ordinea ḑilei, e de prevĕḑut o luptă înverșunată întrĕ unguri și români, cari vor păși pe scenă ca acusatori ai celor dintâiu. E numai regretabil, că dintrĕ români iau parte prea puțini. Ar fi trebuit, ca cel puțin 10—12 deputați de prima forță sĕ peregrineze la Bruxella pentru a face front insomităților ungurești. Ori-cum însĕ s'ar finí congresul din Bruxella, un lucru e neîndoios: că cestiunea naționalităților nu va dispărè din lume nici atunci, când congresul de pace se va ține la anul în capitala Ungariei, după cum aceasta se pare că se va și întêmplá.

Noi n'avem cuvinte sĕ facem secret din sentimentul care ne preocupă: că am aflá de natural, ca congresul sĕ refuse a ține ședințe de pace într'o țeară unde nu domnește pacea, și unde neînțelegerile dintrĕ cetățenii aceleiași patrie ușor ar putè duce la conflicte neprevĕḑute, pe cari tocmai congresul caută sĕ le încungiure.

Înainte de toate trebue restabilită pacea dintrĕ cetățeni, și numai în urmă ar fi permis, ca ungurii sĕ se bucure de a putè salutá în capitala lor adunarea congresului internațional de pace.

Foișoara „Dreptății".

Sonet.

(Evei).

Pre aripi de-amintiri prin flori senine
Plutind ușor, mĕ perd cu'nduioșare, ...
Și mult e dulce sfânta mea visare,
Înseninată, draga mea, de tine!

Trecutul ca'n oglindă îmi apare ...
Din nainte vĕd alăturea cu mine,
Cum genele de lacrimi îți sunt pline,
Tu, par' că-mi ceri iubire și 'ndurare!

Și ear' vrăjit ascult cum gura-ți mică
Atâtea vorbe alintate-mi spune!
Te prind de mână ... simt cum toată tremuri.

Și peptul tĕu în valuri se ridică ......
Aḑi mult mĕ mir: cum au putut apune
Acele dulci și fericite vremuri?!

Emiliu Sabo.

De la băi.

Balatonfüred, în luna lui Iuliu 1895.

Am promis, Dle Redactor, că la casul, dacă n'am abusat de pacienta cetitorilor prin șirele trimise de la Șiofoc, voiu continuá și d'aici cu cele vĕḑute și petrecute.

O mulțime de oaspeți stăteau adunați la portul rîului așa numit Șio de lângă lacul „Plattensee". Așteptau ca și mine imbarcarea în spre Balatonfüred. Percurseiu șirul acestui public în speranță că voiu dá de vr'un român sau cel puțin de vr'un cunoscut, cu carele tăinuind îmi voiu uitá necazul. — Într'un grup de oameni se vorbiá despre instrucția nouă a procederei de căsĕtorie civilă și când unul când altul scărmăná ordonanța ministerială în termini aspri și în sens sarcastic, așa, în cât involuntar mĕ simțiiu atras de discuția lor, căci dibacele vorbitoriu îmi vorbiá din inimă.!

Grupul acesta erá compus din oameni tineri și bĕtrâni, toți rași în față, negru înbrăcați și nasturisați până la grumadi, unde se ivise un guler cu o sîrmă albă. Vĕduiu numai de cât, că această grupă merge spre ași face visita la primatele Ungariei, carele știam, că se află la băile din Balatonfüred. Bucuros mĕ amestecam și eu în discursul

Visitaiu apoi mai cu deamĕruntul celelalte grupări de public și ne aflând măcar un suflet cunoscut, spre ací colea eram sĕ pic în starea mea nervoasă, vĕḑênd, că și de-a latul lacului, ce'l va curmá vasul înarborat, nu voiu avè cu cine sĕ conversez.

Clopoțelul vasului me trezì din astfeliu de meditări decepționiste și cu toții ne urcarăm de grabă în el. După vr'o câteva minute vasul, ce se numiá „Baross", percurgĕnd „molo"-ul rîului — o limbă lungă de peatră înspre portul lacului — plutiá deja pre lacul „Plattensee" spre Füred. Ne-am postat cu toții pe peptul lui și ca sĕ-mi treacă de urît, scosesem un diariu — ce'l cumpĕraiu de la un băiat chiar la imbarcare — și voiam sĕ'l cetesc. Nu l'am putut cetí. Lacul încă din noaptea trecută erá turbat de o vijelie teribilă și după 12 oare încă nu erá liniștit; deci isbind valuri înalte, vasul erá în o legănare și vĕḑĕnd, că mulți dintrĕ călĕtori își cam strîng un pic stomachul, o făcuiu și eu involuntar, că așa mi-se înpareá c'ași fi cam slab de construcție și voiam sĕ mĕ stăpânesc, sĕ nu cad în așa numitul morb de mare. Pre lângă nervositatea mea încă și aceasta legănare mi-a mai trebuit. Ei! „nulla calamitas sola", ce sĕ-i faci.

Așa cu încetul după vr'o jumĕtate

Congresul de pace.

Bucuria presei maghiare.

„În ședința de adi a comisiunei congresului interparlamentar s'a decis cu 8 contra 4 voturi, că pe anul viitoriu congresul sĕ se țină la Budapesta."

Acesta este cuprinsul unei telegrame ce cu datul de 12 August o publică toate foile maghiare.

Bucuria lor este mare. Ei cred ca sigur, că aceasta hotărîre din o hotărîre a unui mic comitet ce este, are sĕ devină hotărîre aproape unanimă a congresului întreg ... Poate că nici nu se înșeală, noi din parte-ne însĕ totuși bucuria aceasta o aflăm cam pripită. Hotărîrea aceasta e încă tot numai o propunere ce făcută plenului va stîrní o mare și amĕnunțită desbatere, și nu e nicăiri scris, că hotărîrea adusă de comitet sĕ fie primită și votată numai de cât și de totalitatea congresului. Dar' o sĕ vedem.

Pandolfi, Urechiă și toți ceialalți representanți ai statelor latine, sunt tot atâtea solide garanțe, că propunerea delegaților maghiari va fi temeinic combătută înaintea plenului și nu credem a păstrá o credință vană când susținem, că hotărîrea adusă din partea comitetului mai mult poate *din curtoasie* de cât *din convingere*, nu va aflá sancționare în ședința plenară.

Sĕ presupunem, dar' sĕ nu admitem, că s'ar decide, ca congresul sĕ se țină în anul viitoriu la Budapesta. Ar fi aceasta o victorie din partea maghiarilor? Nu. Elementul latin, cel mai cult element al Europei ar renunțá de sigur la participarea unui congres ce s'ar ține în capitala Ungariei, fie acela convocat chiar și sub titlul de „*pace*".

În „dilele mari" a le tămbălăului lor național, „reușita" eventualului congres la Budapesta îi va face desigur pe maghiari sĕ esclame cu Pyrrhus: „*Încă o astfeliu de învingere și suntem perduți*".

Programul.

Ședințele plenare ale congresului s'au început cu diua de eri pe lângă programul următoriu:

1. Autonomia deplină a statelor.
2. Aderare obligatoare.
3. Egala îndreptățire a tuturor statelor, fie acelea mici sau mari.
3. Decisiunea luată de tribunalul de pace sĕ aibă timbrul unei *sentințe europene*.

Incident.

În seara de 12 August presidentul senatului belgian a dat o serată de cunoștință, la care au luat parte aproape toți politicianii sosiți pentru congres. Cu deosebire erau representate Francia, Belgia, Anglia, Germania, Spania, Svedia, România și Austro-Ungaria. Cu aceasta ocasiune s'a discutat mult asupra articolului apărut în „Libre Parole", unde cu drept cuvênt se dice despre maghiari, că sunt niște cavaleri, cari nu știu de cât a sbierá la „éljen" și a se îmbĕtá de vin din Tokai, și că la ei iubirea de libertate e numai o frasă goală, ear' asuprirea naționalităților e considerată de o virtute patriotică.

———

Congresul criminaliștilor în Linz.

(Raport special.)

Linz, 12 August n.

La a VI-a „*Întrunire internațională criminalistică*" care se va țină în anul acesta la Linz l. Dunăre, capitala Austriei de sus, în 11, 12, 13 și 14 August, s'a notificat participarea următoarelor celebrități pe terenul criminalisticei, a nume:

Dr. Delisch, Berlin.
Dr. Leszmann, directorul penitențiariului Moabit, Berlin.
Dr. W. Hüpström, prof., Stockholm.
Dr. Ivan Foritzky, prof., Petersburg.
Frantz Liszt, prof., Halle an der Salle.
Dr. Hiller, prof., Cernăuți.
Rosenblatt, adv., Krakau.
Manovitz, directorul I al penitențiariului din Marburg.
Sieldews T., directorul poliției, Chemnitz.
Dr. I. Silovic, prof., Agram.
Dr. v. Sunz, prof., Basel.
Dr. Hans Gross, asesor la tribunal, Gratz.
Leoveille I., prof., Paris.
Dr. Felix Auer, asesor la tribunal, Berlin,
Dr. Frank, profesor, Giessen.
Alex. Löffler, adv., Viena.
Dr. E. Friedberg, adv., Berlin.
S. R. Landau, adv., Viena.
Robert Rotter v. Holzknecht, Viena.

Președintele comitetului e Dl *Desleth*, membru la curtea de apel de aici, ear' notariu Dl Dr. *Nicoladini*, advocat tot de-aici.

*

Programul adunărei e următoriul.

11 August la 8 oare seara:

Seara de întâlnire în grădina urbei Linz, arangiată de magistratul orășenesc în onoarea oaspeților.

12 August.

De la 9 oare a. m. până la 2 p. m.: Pertractare în sala redutei orășenești. La $^1/_2$ pe 3 d. a.: Prânz comun la hotelul „Krebs". La 4 oare d. a.: Cercetarea noului museu al austriei superioare. La 8 oare seara: Convenire socială în grădina casinei, la cas de timp nefavorabil în sala de mâncare din etagiul prim.

13 August.

De la 9 oare a. m. până la 2 d. a.: Pertractare în sala redutei orășenești. La $^1/_2$ pe 3 d. a.: Prânz comun în hotelul „Krebs". La $^1/_2$ pe 5 d. a.: Escursiune pe un vapor separat la mănăstirea *Wilhering*. La 9 oare seara: Convenire socială la hotelul „Archiducele Carol" de pe debortamentul vapoarelor.

14 August.

De la 9 oare a. m. până la 2 d. a.: Pertractare în sala redutei orășenești. La $^1/_2$ pe 3 d. a.: Prânz comun la hotelul „Krebs". La 8 oare seara: Petrecere comună în restaurantul „Urs".

15 August:

Escursiune cu tren separat la Gmunden din Salzkammergut. Reîntoarcere cu vapor separat pe lacul numit Traunsee. — Corso de flori.

*

Obiectele cari se vor pertractá cu ocasiunea aceasta sunt:

1. Influința opiniunilor mai moderne ale dreptului penal asupra tratamentului legislatoric al încercărei și al sĕvĕrșirei.
2. Uciderea din pasiune, analisată din punct de vedere antropologic și sociologic.
3. Creșterea profesională de criminaliști practici.
4. Se unește oare estensiunea dreptului penal-sumariu cu deosebirea ce este a se face între recidivi și aceia cari comit crime pentru prima dată?

La punctul 2 observăm următoarele: E vorba de adunarea și analisa științifică a casurilor fics ite din uciderea de pasiune. Ne adresăm la toți membrii noștri din diferitele țeri cu întețita rugare, de a comunicá toate casurile cari le sunt cunoscute, și a le adresá profesorului List în Halle a. S. Unde casurile nu se pot documentá prin acte, este de ajuns și o simplă descriere din jurnale.

*

Primirea în seara de 11 August în grădina orașului a fost imposantă. Primariul orașului, *Poche*, a salutat oaspeții nemțește, dicênd, că îi pare rĕu, că nu poate sĕ salute pe fie-care oaspe în limba sa națională, asta i-ar dictá simțul sĕu și al Linzenilor. (Aplause). Apoi adaugă puține cuvinte în l. francesă.

Leoveille, profesor de la universitatea din Paris, mulțumește și încheiă cu „Vive l'empereur d'Austriche". Musica militară a vênătorilor staționați aici intonase „Doamne ține".

Delberth, președintele comitetului local salută oaspeții. *Liszt*, (Berlin), mulțămește. Reuniunea „Frohsinn" cu 70 persoane a cântat 5 piese. *În programul musicei militare a fost și o cântare românească*. România a fost representată prin profesorul de dreptul criminal din *Iassy* Tarnoviceanu. Din Ungaria până adi — afară de C. *Brediceanu* — nime.

În ședința primă s'a presentat delegatul ministeriului de justiție, consilieriul de secțiune, cavalerul de *Rostovszky*, care scusând pe șeful sĕu declară, că Austria cu mare mulțumită și interes privește la lucrările însoțirei, fiind-că chiar legislațiunile statelor culte au acceptat multe din principiile cuprinse în hotărîrile însoțirei.

Leoveille mulțămește; secretariul general Liszt (Berlin) espune starea și lucrările însoțirei de la ultima adunare, și propune biroul nemțește, apoi Leoveille în l. francesă.

Scopul acestei însoțiri e a aduná toate esperințele și cunoștințele de pe terenul criminalistic prin bărbații de specialitate și devotați causei, și a stărui, ca prin mĕsuri practice și corespundĕtoare progresului omenimei sĕ se descopere crima și sĕ fie pedepsită rațional. — Însoțirea e de caracter privat, dar' internațională.

Germania și-a trimis la congres primele puteri (Hans Grosz), Norvegia, Francia, Rusia etc. etc.

Primul object l'a espus într'un discurs escelent Hans *Grosz*. Tot objectul se distribue membrilor tipărit. Tema a fost cultivarea specială a criminaliștilor practici — adecă la universități sĕ nu se mai invețe numai codul penal și procedura, ci toate științele și profesiunile: antropologia, chemia, botanica, technica, photografia, limba lotrilor, sĕ cunoască criminalistul arestele și procedura față de cei osândiți. Nici unul dintrĕ mulții și escelenții oratori nu a negat necesitatea, dar' unii diceau, că juriștii și așa sunt prea împovorați, alții ear' că tinerii universitari nu sunt destuli de serioși pentru aceste ramuri, alții că chiar periculos ar fi sĕ iniciezi pe

---

Eram mai vesel, vĕdêndu-mi tăria voinței pusă pe probă de — apă, și numai la femei mai observam paliditatea fețelor și năfrămile ghemuite, cu cari acopereau efectul legănatului.

În spre apusul soarelui, la coada munților așa numiți roșii se întindeau băile „Balatonfüred" unde după o navigare de $1^1/_2$ oară am și debarcat cu toții. Cei orientați și versați își căutau de drum spre hoteluri și ospetării, ca sĕ-și direagă stomacul; eu n'am avut încătr'o de cât sĕ-i urmez.

Fiind pățit de la Șiofoc, căutam restaurație creștină și după multă întrebare și umblare abia am dat de una. Așa recules, oarele de după amiadi le-am petrecut pe cărările late ale diferitelor parcuri vechi întinse pe colinele îndepărtate ale acestei băi.

Atmosfera erá condensată de parfumul bradilor și al teiului, respiram adânc spre a-'mi îmbĕtá nervositatea și nici că m'am înșelat, pentru-că așa mi-se păreá, că simțesc o liniște internă vĕdênd că și natura odihnește și ține siestă. — De cu seară visitasem salonul de cură, vilele și edificiile noue, apoi prăvăliile de pe sub coridoare și fântâna de apa acră. De odată 'mi fù vestea, că jos la poalele scăldilor, spre malul lacului, cântă orchestrul. Fiind-că numai mai o oară mĕ despărțiá de reîntoarcere spre Șiofoc, grăbiiu sĕ vĕd lumea ce asemenea se grăbise spre port.

Aleele portului acoperite cu pomi de castane — erau îndesate de public. Un convoiu de public abia se mișcá pe o cărare, ear' altul îi stătea în față. Musica întonase când un „Rákoczy", când un „csárdás" și viceversa, mai că erá sĕ-mi perd pacienta. După o informare câștigată, — altcum și de după fisonomia publicului numĕros, numai de cât am vĕdut, că din 2000 de oaspeți, $^3/_4$ erau de neamul lui Izrael, ear' cealaltă parte o compuneau preoții catolici și creștinii civili. Limba de conversare — în cât am observat, erá eschisiv cea maghiară, ici-colea mai audiam de la cei cu perciuni și nemțește conversând. De asi recomandá cuiva scăldile din aceste părți, apoi ași dice, că mai bine ar face, dacă ar ședè în Füred și s'ar scăldá la Șiofoc. Ei, și ca sĕ nu-mi uit objectul, apoi mai adaug, că m'am fost săturat și de musică și și de înbufnații perciunați, și ca sĕ nu mĕ prindă nervositatea, mĕ imbarcaiu de nou în vasul de lângă port spre a re'ntoarce noaptea spre Șiofoc.

Mâne-di m'am dus apoi la medic, ca sĕ-l consult asupra stării mele, și vĕdêndu-mĕ iritat mi-a dis, că cel puțin mai o lună sĕ stau pe loc dacă doresc reconvalescare. Bine, dle doctor — i-am rĕspuns — voiu rĕmânè, însĕ la celalalt an, atunci voiu vení cu oameni de neamul și seama mea și voiu petrece mai mult timp, de astă-dată înse pardonează, că mĕ simt mai nervos de cum eram la început (n'am voit sĕ-i spun, că de ce, pentru-că și medicul aveá un nas cam odios și nu voiam sĕ-l supĕr —) și voiu intrerumpe băile, rog însĕ pentru instructiă cum am sĕ mĕ port pe a casă. Îmi pare rĕu — dice medicul — că persisti pre lângă re'ntoarcere, însĕ în speranța că ne vom revedè chiar în anul viitoriu, ací îți voiu descrisĕ ținuta Dtale ajungênd a casă — și cu aceste am isprăvit. În apropiere de gară mĕ mai abătuiu la un boltaș — firește eará dintrĕ cei cu zulufi, și indignat, iritat cum eram cerusem ceva nemțește. Cei mai mărunței nu voiau sĕ știe aceasta limbă și reproșaiu în termini de indignare pre cei ce mĕ ocoliseră — d'odată sări Tate-leben cel bĕtrân și 'mi dice: „Dle, nouă ni tot una cum vorbim, vorbim și turcește când-e vorbă de Geschäft. Așa de sincer încă nu mi-a vorbit până ací nici unul. Astfel încântat... de toate cele vĕdute și esperiate din străinatate, m'am re'ntors spre casă mai nervos de cum eram.

Ca încheiere, dle redactor, permite-mi sĕ dic publicului nostru român, că dacă e necesitat sĕ cerceteze băile îndepărtate, apoi sĕ se înarmeze cu mare doză de pacientă, multe parale, și mai pre sus de toate sĕ nu călĕtorească singur între străini. *Nervosul.*

tineri în modurile arcanice ale realisărei crimelor, d. e. la falsificare, resturnarea trenurilor, înveninare ş. a., ear' unii ḑiceau chiar că curiositatea ar împinge tinerii la colegii d'acestea dar' i-ar detrage de la aprofundarea în cele teoretice serioase, cari formează basa ştiinţei criminalistice. — Două păreri opuse au fost: a prof. Dr. *Foticzky* din Petersburg contra atragerei sub disciplina universităţilor cultivărei practice a criminaliştilor, — şi alta a dlui Hans *Gross*.

În desbatere a escelat Beneker (Baden) care a arĕtat, că la ei se trimit asesori de tribunal după ce fac şi al 2-lea esamen de cualificaţiune câte pe 3 sĕptĕmâni în penitenţiare, ca sĕ vadă ce sufĕr osândiţii şi sĕ cunoască, prin convenire directă complecsiuni, căci, ḑice: sunt judecători cari au dictat 1000 ani de pedeapsă, dar' nu au vĕḑut cum petrece măcar o ḑi cel osândit. Dr. Obstrenk din Stockholm, *Lehrmann*, director de penitenţiar din Berlin, care a desvoltat asupra vieţei spirituale,a cărărilor ascunse şi cadrului de gândire a făcĕtorilor de rele o apreţiare practică ilustrată cu date foarte instructive şi şi aplaudate. *Leveille*, ca totdeauna, îşi împistriţă espunerile cu câte o glumă, de rĕsună sala de risete, propune o resoluţiune specială, care în fine se apropie de a lui Hans Gross.

Acesta a fost signalul de moarte a propunerei lui Dr. *Foriczky*. Dsa se şi retrage imediat.

Au mai fost două propuneri: cea a lui Liszt şi cea a lui *Fehlisch* (Berlin). Erá sĕ se decidă prin votare, când se făcu propunerea, ca propunĕtorii sĕ se întrunească şi sĕ *încerce o nouă stilisare*. Deciderea s'a amânat pe mâne ḑi. Toate vorbirile nemţeşti s'au tălmăcit pe franţuzeşte şi viceversa. Şedinţa, la care a presidat profesorul de universitate *Belits* din Belgrad (unul dintrĕ vice-presidenţi), s'a încheiat la $^1/_2$4 oare.

La masa comună în cel dintâiu hotel „Krebs“ am plătit 1 fl.50 cr.pentru un tacâm de 6 plese şi fructe, struguri, perseci etc. Preste tot e traiul ieftin, societatea distinsă, afabilă, — şi dacă am putè veni în tot anul şi de 10-ori — tot nu am învĕţá atâta de cât avem lipsă.

Salut Banatul!

C. B.

Străinătate.

Sosirea principelui Ferdinand în Sofia. (Sofia, 13 August). Întrarea principelui în capitală a fost adevĕrată cale de triumf. De la frontierele bulgare până în capitală a fost întimpinat pretutindenea cu însufleţite ovaţiuni. La *Ţaribrod* l'a aşteptat ministrul-president *Stoilov*. În Sofia trenul a sosit cu întârḑiere de $^3/_4$ de oară. La gară îl aşteptau toţi miniştrii, numĕroşi oficeri superiori şi mulţi amploiaţi, apoi membrii sinodului în frunte cu archiereii — afară de metropolitul *Clement*, care nu a eşit întru întimpinarea principelui.

Din corpul diplomatic n'a fost la gară nimenea.

La scurta bineventare a primariului *Molov* principele a rĕspuns:

— Sunt fericit, că mĕ primiţi astfeliu, cân Europa atât de mult m'a ofensat şi atât de mult m'a atacat.

De la gară până la conac a mânat în galop. Pentru paza stradelor, pe unde aveá sĕ treacă principele, au fost consignate *6 regimente de soldaţi*.

Principesa şi prinţul Boriş n'au mers la Sofia, ci preste România au mers direct la Rusciuc, de unde şi-au continuat calea spre *Varna*.

După cum se svoneşte, principele va stá în Sofia *numai trei ḑile*, şi apoi va merge la Euxinograd, unde se va întâlni cu soţia-sa şi cu micul prinţ.

Din incidentul sosirei a casă a principelui circulează în public cele mai aventurioase faime. Unii vreau sĕ ştie, că *sub presidenţa lui Zancov se va formá un cabinet total ruso-fil*, ear' de altă parte se şoptiá, că la aniversarea urcărei sale pe tron (2/14 August) principele va proclama Bulgaria de regat, ear' pe sine de rege.

A fost bătĕtoare la ochi atenţiunea deosebită a guvernului sêrbesc. În trecerea sa prin Sêrbia principele pre la toate staţiunile a fost salutat de oficianţi de stat superiori. În Belgrad l'a salutat colonelul *Cirici*, adjutantul regelui.

*

Faţă cu rapoartele din Sofia despre primirea entusiastică a principelui, *din interiorul ţerei sosesc la Sofia ştiri, cari redau disposiţiunea ţerei în colori de tot altele, de cum o represintă alaiul meşteşugit din capitală.*

Evenimentele din Macedonia. (Sofia, 13 August.) Din Macedonia încep a veni earaşi ştiri neliniştitoare. Lângă *Djumaico* a fost o luptă crâncenă întrĕ insurgenţi şi trupele turceşti; 60 turci au rĕmas pe câmpul de bătaie; insurgenţii au dat pradă flacărilor mai multe sate. — Autorităţile turceşti prevĕd cu temere încă alte multe ciocniri sângeroase.

Colegialitate rară. (New-York 12 August.) În *Tokio* — capitala Japanului — e în pregătire o criză de cabinet isvorită din o rară colegialitate. A nume se vesteşte, că contele *Ito* şi generalul *Jamagata* nu voiesc sĕ primiască rangul de marquis, oferit din partea împĕratului, până când nu vor primi şi colegii lor din cabinet asemenea distincţiune.

Şedinţa de deschidere a parlamentului engiez. (Londra, 13 August.) Noul parlament şi-a ţinut prima şedinţă eri după amiaḑi la 2 oare. Casa de jos şi-a ales de president — cu unanimitate — pe *Gully*, apoi şi-a amânat consultările pe ḑiua următoare. — În casa de sus noii peeri au depus jurămêntul.

După cum spune *Times*, mesagiul de tron, care se va ceti în casa de jos în 15 a curentei, nu dă desluşiri detaiate cu privire la politica guvernului şi la projectele de lege destinate a fi presentate spre desbatere.

Corespondenţă.

Bozoviciu, în 12 August n.

— *Părăstas pentru generalul Traian Doda.* —

Duminecă în 23 Iuliu v. s'a publicat în s. biserică de cătră parochul local Nicolae Brînzeiu, că în 30 Iuliu v. la 10 oare antemeridiane se va celebrá în s. biserică părăstas în memoria neuitatului nostru luptătoriu Traian Doda. Aceasta veste pătrunse ca un fulger în urechile tuturor, aşa, în cât pe toată ḑiua se vorbiá nu de alt-ceva de cât de acel solemn părăstas.

În ḑiua defiptă de harnicul preot, vestiá ţinerea părăstasului legănatul marelui steag de doliu din turnul bisericei, în cât vrênd nevrênd trebuiá şi cel cu inima mai tare sĕ facă o faţă tristă şi sĕ deplângă pe acela, a cărui devisă erá: „Lupta pentru neamul meu“.

Chiar la 10 oare pe lângă mulţimea de poporeni mici şi mari se vedeá o mulţime mare de inteliginţă ca nici când altă dată. Aşa întrĕ alţii erau de faţă doamnele: Măria Stanoiloviciu, Măria Brînzeiu; domnişoarele: Paulina Pirtea, Olga Cialma, Paulina Iovanoviciu-Străin, Mărioara Savoianu, Ţerculea etc. Apoi dintrĕ mulţimea de domni am putut însĕmná: Petru Vuia, deputat dietal, Iuliu Novac, advocat, Ioan Stanoiloviciu, comerciant, Daniil Radivoeviciu, comerciant, Dimitrie Mileticiu, privatier, Marcu Ciortuş, amploiat în pensiune, Nicola Ţeranu, George Străin, proprietariu. Ioan Atim, Toma Ciortuş, Gavriil Stanoiloviciu, Anton Craia, primariu, Vucu Bihoiu, Nicolae Bihoiu, Isidor Saberca, etc. etc.

Când servitoriul bisericei aduse masa îmbrăcată în negru pentru punerea prinoaselor şi începerea ceremonialului mult aşteptat, toţi cei presenţi făcură feţe triste. Ceremonialul s'a sĕvĕrşit de preoţii Nicolae Brânzeiu, George Dimitrieviciu şi Ioan Brânzeiu capelan.

În decursul serviciului, când ajungeá pomenirea celui rĕpausat, nu lipsiau lacrimile din ochii tuturor.

Finindu-se ceremonialul, părintele Nicolae Brânzeiu în puţine cuvinte enară bunătăţile ce le avem de la marele nostru luptătoriu Traian Doda, apoi golul ce ni-a rĕmas prin perderea lui, finind cu cuvintele: Deosebit noi grăniţerii totdeauna sĕ ne aducem a minte de iubitul nostru general, de acela, care încă ca căpitan în Bozoviciu fiind, prin binefacerile sale şi-a câştigat viu birea tuturor, şi încă de pe acel timp şi-a jertfit totul pentru noi.

Aflŭ de bine a aminti, că prinoasele trebuincioase pentru sântul Părăstas le-a dat părintele Nicolae Brînzeiu, — luminările în mânile preoţilor şi cântăreţilor, decorate cu pantlici negre, pre cum şi cele de pe masă şi cele din mânile celor presenţi le-a dat domnul comerciant Ioan Stanoiloviciu, două corfe pline de colăcei, mai multe sticle cu rachiu, domnul Dimitrie Mileticiu; ear' luminările din policandre s'au aprins pe spesele domnului locotenent Jancu Pirtea.

În fine observ, că toţi erau îmbrăcaţi în haine de doliu, afară de unii şi unele, poate că acestora le va serví pe viitoriu de îndreptariu.

Un participant.

Panciova, 12 August n.

Scandal fără păreche.

Drept întregire a depeşei publicate în numĕrul 168 al foaiei noastre, primim următoarea corespondenţă:

Protopretorul Jablonszki din Panciova, despre care se scrie prin fiţuicele guvernamentale, că e foarte înţelept şi drept, înainte de congres cu două ḑile a chiămat la sine mai pe toţi primarii şi notarii sau ajutorii acestora din comunele cercului sĕu. Ce le va fi spus, nu ştim, dar' locuitorii sêrbi, români şi slovaci din aceste comune încă noaptea au fost citaţi la câte un scriitoraş sĕ subscrie o dechiaraţiune pentru cumpĕrarea dreptului de regalii. Unor oameni li-s'a spus, că craiul românesc nu-i îndestulit cu ţeara ce are, ci vrea sĕ ia şi pe a noastră, altora li-s'a spus, că merge o deputaţiune la Pesta sĕ se roage pentru popor, altora li-s'a spus, că cutare vrea sĕ fie notariu şi îi trebue iscălituri şi a. m. d. Prin astfeliu de apucături amăgitoare au înduplecat pe unii ţerani sĕ le subscrie o împuternicire, respective dechiaraţiune, că se află fericiţi în aceasta ţeară şi că protestează contra congresului naţionalităţilor. Provĕḑuţi cu aceasta scrisoare, nişte lingăi slabi de înger de prin comune au fost trimişi la Budapesta, cu scop de a zădărnici ţinerea congresului. Ţeranii, cari au iscălit, auḑind ce conţine scrisoarea iscălită de ei prin amăgire, au început a protestá cu larmă şi au subscris dechiaraţiuni, prin cari cer hotărît ţinerea congresului şi protestează contra apucăturilor mârşave, prin cari puternicii au abusat de numele şi încrederea lor.

Corespondentul.

Cronică.

Timişoara, 14 August n.

Congresul limbilor romanice. Cu privire la congresul limbilor romanice întrunit la *Bordeaux*, au sosit la *Bucureşti* următoarele depeşe: Bordeaux, 9 August. Presenţi la congresul limbilor romanice d-nii *Urechiă, Buşilă, Steureanu*. Primire foarte simpatică. Discursurile Românilor foarte aplaudate. Congresul îşi esprimă dorinţa, ca limba română sĕ fie predată în şcoalele superioare şi speciale. Lungi aclamaţiuni. — Paris, 9 August. Congresul limbilor romanice întrunit la Bordeaux s'a închis aḑi. *Viitorul congres din 1896 se va ţinè în Bucureşti.*

Siguranţa publică în Budapesta. Cu ocasiunea congresului naţionalităţilor ţinut la Budapesta, oaspeţilor din "Hotel Naţional" li-s'au furat mulţime de lucruri de preţ. Întrĕ altele şi un pardesíu al unui amic al nostru şi colaborator la mai multe ḑiare străine. — Aceasta va sĕ însemne siguranţa publică în capitala Ungariei şi în preajma faimosului milleniu?!

De ale perciunaţilor. *„Tribunei“* îi scrie părintele Terebenţ din comună S.-Săldăbagiu, că Jidanul cârcimar de acolo *Grünstein*, a publicat în fiţuica *„Nagyvárad“*, că dînsul ar agitá poporul român contra altor confesiuni, mai cu seamă contra Jidanilor, şi că ar fi îndemnat poporul la nerespectarea reformelor religioare. Notiţă despre aceasta au luat şi alte foi ungureşti *„Magyar Ujság“* etc. Urmarea a fost, că s'a pomenit pe cap cu gendarmi, cari au luat cu dînsul interogatoriu, unde s'a dovedit, că părintele *Terebenţ* a predicat contra beţiei, ceea-ce tare l-a durut pe jidănaş. deoare-ce a început sĕ-şi peardă clientela. Minunat! Aḑi-mâne vom ajunge că cel ce nu va bè rachiu va fi considerat de agitator şi trădătoriu de patrie.

Cununie în temniţă. Un anumit *Krumpek* Antal, faur din Pécs, acum 2 ani a fost judecat şi apoi închis pe 4 ani în temniţă pentru mai multe furturi. Osânda şi-o face în temniţa ordinară din Vaţ, unde a făcut cunoştinţă cu *Süle* Terezia, care deasemenea erá închisă pentru furturi pe un an. — Cinstiţi de aceeaşi pănură, s'au îndrăgit unul de altul şi primind permisiunea mai înaltă s'au cununat în capela închisoarei. Fericita mireasă Süle Terezia, peste o lună scapă din temniţă şi apoi trebue sĕ mai aştepte încă un an întreg, până şi mirele 'şi va isprăvi osânda. Ce mai gusturi?!!

Biserică şi şcoală.

Avis. La multele întrebări ce primesc, aduc la cunoştinţă dlor învĕţători, că adunarea „Reuniunei districtuale“, ce am conchiămat'o eu şi consoţii pe 8/20 şi 9/21 August a. c. la Timişoara, se va întruni de sigur, şi find-că am dispus, ca insinuarea la poliţie sĕ se facă la timp, — adunarea nu va fi oprită. Sĕ participăm dar' toţi cu însufleţire. Lipova, 12 August n. *Ioan Tuducescu* m. p., învĕţătoriu.

973. sz. vgrh. 1895.

Árverési hirdetmény.

Alulirott kir. birósági végrehajtó közhirré teszi, hogy a temesvári kir. járásbiróságnak 1895. évi 15199. számu végzésével dr. Cegle Péter ügyvéd által képviselt „Timisiana" takarékpénztár felperes részére ifj. Miok Mihály és Janáty Svetislav alperes ellen 80 frt követelés és járulékai erejéig elrendelt kielégitési végrehajtás folytán alperesnél lefoglalt 462 frtra becsült ingóságra a temesvári kir. jbiróságnak 15570/1895. számú végzésével az árverés elrendeltetvén, annak 80 frt tőke és járulékai erejéig valamint a felülfoglaltatók követelése erejéig is, amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, Temesvár-Józsefváros Hunyadi-út alperesek lakásán leendő megtartására határidőül **1895. évi augusztus hó 29-ik napjának délutáni 3 órája** tüzetik ki, a mikor a biróilag lefoglalt butorok, bolti állványok, egy tehén, borju s egyéb ingóságok a legtöbbet igérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhivatnak mindazok, akik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőzőleg kielégittetéshez tartanak jogot, amennyiben az, hogy részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna, a végrehajtási iratokból ki nem tünik, úgy nemkülönben a törvényes zálogjoggal birói bérbe- vagy haszonbérbeadók, miszerint elsőbbségi bejelentéseiket az 1881. évi LX. t.-cz. értelmében az árverés megkezdéseig alólirott kiküldöttnél vagy irásban beadni vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulaszszák.

A törvényes határidő, a hirdetmények a biróság tábláján kifüggesztését követő naptól számíttatik.

Kelt Temesvárott, 1895. évi augusztus hó 12-én.

Gyertyánffy,
kir. bir. végrehajtó.

88-a (1—1)

Cassa de păstrare poporală societate pe acțiuni

în Oravița.

Convocare.

Pe basa conclusului direcțiunei adus în ședința din 29 Iuniu 1895 prin aceasta se convoacă p. t. domnii acționari ai »Cassei de păstrare poporală societate pe acțiuni« în Oravița, la

adunarea generală estraordinară,

care se va ține în localitățile institului, **Luni, în 9 Septembre st. n. 1895 la 8 oare a. m.**

PROGRAM:

1. Desbaterea și primirea statutelor noue.
2. Alegerea unui membru în inspecțiune.
3. Eventuale propuneri.

Oravița, la 8 August 1895.

Direcțiunea.

93 (1—3)

S'a tipărit în tipografia Heinrich Uhrmann în Timișoara.